

Riitta Varpe

Lausunto

1 (5)

4.6.2015

Kilpailu- ja kuluttajavirasto
kirjaamo@kkv.fi

Lausuntopyyntö 8.5.2015
Digitaalisen liiketoiminnan esteet ja lainsäädännölliset kehittämistarpeet

Lausunto, Digitaalisen liiketoiminnan esteet ja lainsäädännölliset kehittämistarpeet

Yleistä

Digitalisaatio on yksi suurimpia suomalaista yhteiskuntaa muokkaavia ilmiöitä. Digitalisaatio muuttaa jakelukanavat ja tarjoaa myös palvelualueille kansainvälisen kasvun mahdollisuudet. Ilmiö muuttaa työn luonnetta, ansaintalogiikoita, toimialoja ja vaikuttaa ihmisten käyttäytymiseen monella elämän osa-alueella. Kaikki mikä voidaan digitalisoida, tullaan digitalisoimaan. Digitalisaatio on mahdollisuus Suomelle, sen avulla voimme parantaa yksityisen ja julkisen sektorin tuottavuuskehitystä sekä kilpailukykyä merkittävästi.

Hallitusohjelmassa digitalisaatio nostettiin yhdeksi hallituksen hallintorajat ylittäväksi strategiseksi teemaksi. Hallituskaudella on ensisijaista tunnistaa, millaiset säädökset, viranomaiskäytännöt, ohjeet ja valvontatoimet hidastavat julkisen sekä yksityisen sektorin digitalisaatiokehitystä. Tunnistamisen jälkeen valtion tulee määritellä, mitkä eri lainsäädäntökokonaisuudet vaativat päivitystä. Määrityksen jälkeen tulee laatia aikataulusuunnitelma lainsäädännön uudistamiseen. Tämänkaltainen toiminta tukee hallituksen tavoitetta kehittää lainsäädäntöä ja julkisen sektorin toimintaa paremmin ennustettavaksi.

Sen lisäksi, että olemassa olevaa digitalisaatiokehitystä hidastavaa sääntelyä puretaan, tulee varmistaa, ettei EU:sta tai kansallisesta päätöksenteosta aiheudu uutta, palveluyritysten toimintaa rasittavaa hallinnollista taakkaa.

Tähän lausuntoon on koottu keskeisimpiä sääntelyn osa-alueita, jotka hidastavat Suomen kehitystä digitalisaation kärkimaaksi.

Puretaan uusien liiketoimintakonseptien syntymistä estävää lainsäädäntöä

Jotta Suomi pääsee mukaan noin 15 % vuosivauhdilla kasvavaan kansainväliseen palvelumarkkinaan, on säädösympäristöstä tehtävä sellainen, joka mahdollistaa uusien liiketoimintakonseptien ja toimintatapojen

Riitta Varpe

4.6.2015

kehityksen ja kokeilut, tukee tervettä kilpailua sekä huomioi paremmin ihmisten tarpeet.

Säädösympäristö on siirrettävä digiaikaan. Usein todella tuottavuutta ja lisäarvoa luovat keksinnöt ovat olleet lähtökohtaisesti

"laittomia", minkä vuoksi myös sääntelyn pitää olla "ketterää" ja kokeilu ympäristöjä tukevaa.

ICT-alan sääntelyn kehittämistarpeita erityisesti kuluttajasuojassa ja Viestintäviraston toimenpiteissä

PALTA:n toimialoista ICT- ja erityisesti telemarkkina on saavuttanut sellaisen kypsyyssasteen, jossa raskaasta, tiettyyn toimintatapaan ja toimialaan sidotusta erityissääntelystä on syytä siirtyä yleissääntelyyn. Tämä edellyttää seuraavia muutoksia:

1. Tietoyhteiskuntakaaren telealan erityiset kilpailu- ja kuluttajansuojanormit on purettava ja siirryttävä soveltamaan kilpailulakiin, oikeustoimilakiin ja kuluttajansuojalakiin perustuvaa yleissääntelyä siltä osin kun EU-velvoitteista ei muuta johdu.
2. Siirtymisellä soveltamaan yleistä kuluttajansuojalakia saadaan samalla oikaistua viranomaiskäytäntö, jossa teleyritysten tarjoamiin muihin tuotteisiin ja palveluihin (puhelimet, tabletit jne.) sovelletaan telealan kuluttajasäännöksiä, jos samaan aikaan on sovittu telepalvelun toimittamisesta.
3. Viestintäalan sääntelyssä ja taajuuspolitiikassa tulisi kannustaa kaikin keinoin investointeihin.
4. Viestintäviraston tehtävät ja niiden painotus tulee arvioida uudelleen ja muuttaa Viestintävirasto rahoitettavaksi valtion budjetista. Telepalvelujen kilpailu ja alhainen hintataso eivät edellytä nykyisenkaltaista raskasta puuttumista markkinoiden ja yritysten toimintaan ilman että se tuottaa vastaavaa hyötyä palveluiden käyttäjille.

Toimialaa valvovasta Viestintävirastosta on sen rahoitusrakenteen vuoksi kehittynyt erityisen hyvin resursoitu toimija, joka on Eduskunnan budjettiohjauksen ulkopuolella. Viraston tehtävät ovat laajentuneet siten, että se palvelee tietyn toimialan sijasta koko yhteiskuntaa. Virastolla on resurssiensa puolesta mahdollisuus selvittää hyvin perinpohjaisesti markkinoiden toiminnan kannalta sekundäärisiä asioita. Prosessit aiheuttavat yrityksille merkittävää hallinnollista taakkaa. Viraston hyvin yksityiskohtaisen ohjauksen ja valvonnan tuloksena yritysten mahdollisuudet kehittää tuotteita ja toimintatapoja ovat kaventuneet.

Riitta Varpe

4.6.2015

5. Tietoyhteiskunnan palvelujen kuluttajasopimukset on voitava tehdä – kuluttajan niin halutessa – sähköisessä muodossa. Ts Tietoyhteiskuntakaaren velvoite, että ”kuluttajasopimukset on tehtävä kirjallisesti” tulee poistaa

Digimarkkinoilla kilpailu on globaalia ja haastajat tulevat Suomen ja EU:n ulkopuolelta

Suomen ja EU:n tulee olla digitaloudessa kilpailukykyinen globaalisti. ”Haastajat” tulevat EU:n ulkopuolelta Suomen tulee valvoa aktiivisesti EU:n digitaalisten sisämarkkinoiden kehittymistä siten, ettei kansallisten toimijoiden toimintaedellytykset ja globaali kilpailukyky heikkene.

1. Digitaalisilla sisämarkkinoilla perinteisiä operaattoreita rangaistaan ylimääräisillä velvoitteilla. EU:n teleoperaattoreille asetetaan erilaisia kuluttajasuojaan ja viranomaispalveluihin liittyviä velvoitteita. Näistä mainittakoon käyttäjiin liittyviä informointivelvoitteita, tiedon tallentamisvelvoitteita, hätäpuheluiden ohjautuminen ja toimitusehtojen läpikäynti kuluttajien kanssa. Velvoitteet eivät kuitenkaan koske kansainvälisiä Over-the-top content (OTT) -toimijoita, kuten esim. Google, Netflix, Facebook ja Skype. Käytännössä em. OTT-toimijoiden ja operaattoreiden tuotteet ovat samoja ja samoista asiakkaista kilpailevia, mutta kansallinen ja EU-sääntely asettaa operaattorit huonompaan kilpailuasemaan ja vääristää toimialan sisäistä kilpailua. Suomen tulee varmistaa, että kansallisiin operaattoreihin kohdistuvaa EU-sääntelyn velvoitteita vähennetään tai niiden vaikutuksia kompensoidaan yrityksille niiden kilpailukykyyn ylläpitämiseksi.
2. EU:n sisämarkkinoilla maakohtainen kuluttajasuojalainsäädäntö vaihtelee maakohtaisesti ja sääntelyä ollaan jatkuvasti muuttamassa. Ts. Suomen kuluttajaviranomaisen hyväksyntä ei takaa toisen EU-jäsenmaan hyväksyntää, mikä aiheuttaa merkittävää haittaa esim. digitaalisten sisältöpalvelujen kansainväliselle kasvulle.

IPR-oikeuksia koskeva sääntely ei tue liiketoiminnan kehitystä

Digitalisaatio muuttaa perusteellisesti erilaisten tekijänoikeudella suojattujen sisältötuotteiden käyttöä ja globaalia tarjontaa. Suomalaista ja eurooppalaista tekijänoikeuslainsäädäntöä tulee yksinkertaistaa. Oikeuksien saatavuutta tulee nopeuttaa, sillä tällä palvellaan erityisesti uusia sisältöpalveluja kehittäviä ja nopeasti kasvavia palveluyrityksiä. Tekijänoikeuspolitiikassa on edistettävä mahdollisuuksia suoraan sopimiseen sisällöistä. Tekijänoikeuslainsäädäntö ei saa vaikeuttaa sopimuslissenssien käyttämistä ja kehittämistä. Lissenssit ovat tärkeä osa

Riitta Varpe

4.6.2015

pohjoismaista käytäntöä ja antavat mahdollisuuden ketterästi tarjota suurille yleisöille tekijänoikeussuojattua materiaalia. Kansallisen tason kollektiivihallinnon implementointi on toteutettava nopeasti.

Tekemällä IPR-kysymykset pienille yrityksille nykyistä selkeämmiksi, vahvistetaan aineettomiin oikeuksiin liittyvän liiketoiminnan kansainvälistä kasvua.

Nykyinen tekijänoikeuksien hallinnointi kahdessa ministeriössä (OKM ja TEM) ei tue aineettomiin oikeuksiin perustuvan liiketoiminnan kansainvälistä kehitystä. Tekijänoikeusasiat tulisi keskittää yhteen ministeriöön. Digitalisaation edistämisen ja kansainvälisen kasvun kannalta oikea ministeriö olisi TEM.

Tekijänoikeuksien alalla keskeisiä selvitettäviä asioita, jotka hidastavat digitalisaatiota ovat:

1. Selvennetään alkuperäisen ja edelleen lähettämisen käsitteitä. Digitaalisessa toimintaympäristössä on tarpeen saada kaikki oikeudet selvitettyä selkeästi ja nopeasti. Kaapeliverkkoon kohdistuva erityissäätely (siirtovelvoite ja siihen liittyvä tekijänoikeuslain 25 i §) haittaa sopimista ja saattaa johtaa tilanteeseen, jossa saman yleisön osalta korvaukset maksetaan kahteen kertaan. Viimeisten tekijänoikeuslain muutosten jälkeen asia on entistä epäselvempi ja toimialan resursseja sidotaan asioiden selvittämiseen, jotka eivät tuota katsojille uusia palveluja eivätkä toimijoille uutta ansaintaa. Asia on hyvin nostettu esiin KKV:n selvityksessä 2/2014
2. Laittoman sisällön jakelun estämisestä aiheutuvat kustannukset kohdistuvat väärin. Kesäkuussa voimaan tulevan tekijänoikeuslain muutoksen myötä operaattorit joutuvat vastaamaan laittoman aineiston jakelun estomääräyksistä aiheutuvista kustannuksista ilman että operaattoreilla on mahdollisuus saada niitä kaikissa tapauksissa varsinaiselta loukkaajalta. Tilanne on epäsuhtainen, koska oikeudenhaltijat voivat hakea määräyksiä vapaasti haluamiinsa kohteisiin eikä operaattoreilla ole mahdollisuutta suojautua kuluilta. Tilanne on syytä oikaista.
3. Komission DSM-strategiassa nostama ajatus laajentaa EU:n satelliitti- ja kaapelidirektiivin alkuperämaaperiaatetta on kannatettava, koska se selkeyttäisi sisältöjen selvittämistä.

Riitta Varpe

4.6.2015

Digitaalisten sisältöjen arvonlisävero saatava samalle tasolle fyysisten tuotteiden kanssa

Digitalisaatiota hidastaa huomattavasti fyysisten ja digitaalisten tuotteiden eriävät arvonlisäverokannat. Suomen tulee hallitusohjelman linjauksien mukaisesti edistää aktiivisesti digitaalisten sisältöjen alemman verokannan mahdollistamista EU-tasolla ja tämän jälkeen implementoida ALV-direktiivin mahdollisuudet kotimaiseen lainsäädäntöön.

Alempi ALV-kanta:

- Kannustaa tehokkuutta lisäävään digitaalisten palvelujen tarjontaan
- Kotitalousvähennys tulisi saada myös digitaalisten palvelujen käytöstä
- Verotuksella voidaan kannustaa esimerkiksi sähköisten terveyspalvelujen ja muiden sähköisten palvelujen käyttämiseen, joista aiheutuu merkittäviä säästöjä yhteiskunnalle

Postilaki saatettava digiaikaan, lisäsääntelyllä ei paranneta laatua ja hintaa

Voimassa oleva kansallinen postilakisäädäntö tulee uudistaa vastaamaan paremmin digitalisaation vaikutuksia, kuluttajien ja yritysten tarpeiden muutoksia sekä postimarkkinoiden nykytilaa, jossa postinjakelu on EU-direktiivin mukaisesti avattu kilpailulle.

Perinteisen postimäärän laskutrendi kiihtyy lähivuosina, kun myös julkisen sektorin asiointi alkaa suurella mittakaavalla digitalisoitua. Nykyisiä yleispalvelun vaatimuksia on arvioitava kuluttajien käyttäytymisen muuttuessa ja kirjemäärien vähentyessä radikaalisti.

Euroopan komissio kaavailee lisäsääntelyä rajat ylittävälle pakettipalvelulle. Näkemyksemme on, että lisäsääntelyä pakettimarkkinoille ei tarvita, vaan laatu ja kohtuuhintaisuus turvataan parhaiten kilpailun kautta ilman EU- ja kansallisen tason sääntelyn lisäämistä.

Lainsäädännön tulee turvata postin peruspalvelut, mutta postinjakelun velvoitteita ja lainsäädäntöä pitää sovittaa digitaalisen yhteiskunnan kehitykseen. Postitoimintaan kohdistuvaa erillissäätelyä tulee vähentää.

Helsingissä 4. kesäkuuta 2015

Palvelualojen työnantajat PALTA ry

Riitta Varpe
toimitusjohtaja